

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

УДК 378.147

НАВЧАННЯ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ КУРСАНТІВ – МАЙБУТНІХ СУДНОВОДІВ ЧЕРЕЗ ВЗАЄМОДІЮ В ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНИХ СИТУАЦІЯХ

Барсук С.Л.

Херсонська державна морська академія

Комунікативно-когнітивна парадигма сучасної методики стимулює дослідників до перегляду традиційних поглядів на педагогічні явища й значно розширює можливість їхньої інтерпретації. Методичні засади цієї парадигми й нові дослідницькі принципи уможливають переосмислення основних завдань до вивчення іноземної мови, переакцентацію мети мовної освіти з формування мовної компетенції студентів на вдосконалення комунікативної компетенції. Розробка методики навчання англійського діалогічного мовлення курсантів – майбутніх фахівців морської галузі спрямована на визначення принципів, методів та прийомів навчання, створення системи вправ, яка б повною мірою відповідала специфіці навчання студентів та реалізовувала комунікативно-когнітивний підхід до навчання. За допомогою принципів навчання теоретичні уявлення про концепцію навчання, його сутність, закономірності, мету та структуру поєднуються з практикою. Автор статті розглядає такі складні методичні проблеми як добір змісту навчального матеріалу, його обсяг, організація навчальної взаємодії.

Ключові слова: мовленнєві професійно-орієнтовані вміння, діалогічне мовлення, професійно-орієнтовані ситуації.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку суспільства та методичної науки загально визначеною метою навчання ІМ студентів технічних вищих є формування професійної іншомовної комунікативної компетенції (ІКК), яка розглядається як комплекс взаємопов'язаних компонентів: мовної, мовленнєвої, лінгвосоціокультурної, навчально-стратегічної та професійної компетентностей. У межах нашого дослідження завданням навчання ІМ студентів технічних спеціальностей вважаємо практичне володіння англійською мовою на рівні необхідному для професійного спілкування через розвиток умінь діалогічного мовлення в процесі мовленнєвої взаємодії в межах професійно-ситуативного контексту, направленою на активізацію мислення, розвиток пізнавальних здібностей та формування освітньої автономії.

Визначені цілі та завдання навчання безпосередньо впливають на вибір змісту навчання діалогічному мовленню студентів технічних спеціальностей, зокрема майбутніх судноводів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичну основу авторського дослідження становлять ключові положення вітчизняної методики навчання іноземних мов, представлені в роботах науковців Н. Скаткіна, І. Біма, Н. Геза, Г. Рогової, які приділяють значну увагу впровадженню принципів професійної спрямованості, рефлексивної активності та комунікативності у навчання англійської мови за професійним спрямуванням; положення теорії мовної діяльності, розробленою Л. Виготським, Н. Жінкіним, О. Леонтєвим, І. Зимньою; результати сучасних досліджень в психології мислення (О. Тихомиров, П. Пономарев) про стильові і продуктивні аспекти інтелектуальної діяльності (В. Колга, Т. Мелентьєва, І. Шкуратова, М. Холодна).

Для визначення дидактичних умов, що активізують продукування діалогічного мовлення в про-

цесі навчання студентів технічних спеціальностей були проаналізовані праці педагогів, лінгвістів та науковців, присвячені впливу когнітивної психології, що досліджує глибинні процеси пізнавальної діяльності (J. Adams, T. Buzan, D. Cohen, P. Freire, E. Harris, A. Maslow, J. Newson, N. Postman, S. John, J. Wilson), та використання різних стилів і стратегій навчально-пізнавальної діяльності через наслідування принципів комунікативного підходу (M. Boyce, A. Costa, R. Ellis, P. Foster, H. Gardner, K. Johnson, S. Krashen, M. Lipman, B. Moore, D. Stein, M. Swain, M. Thomas).

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проте означені дослідження не враховують специфіки навчання курсантів морських технічних закладів, побудованого на засадах комунікативно-когнітивного підходу до формування іншомовного професійного мовлення курсантів, зокрема напрямку підготовки «Морський та річковий транспорт», професійне спрямування «Судноводіння». Саме тому розгляд цього питання у контексті сучасних інтеграційних процесів в освіті набуває особливої актуальності і значущості.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є аналіз складових компонентів змісту навчання англійської мови з урахуванням освітньо-професійного напрямку підготовки студентів, визначення комунікативних ситуацій професійної діяльності, комунікативних ролей та комунікативних намірів, а також надання типології дискурсивних стратегій, що скеровані на підвищення ефективності навчання усного діалогічного мовлення студентів – майбутніх судноводів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Процес навчання може бути описаним як організована система з властивими їй складовими. Такими складовими є цілі навчання, що обумовлюють завдання для їх реалізації; які у свою чергу, базуються на змісті навчання, організованому за

загально-дидактичними та методичними принципами; які через засоби навчання, технології та прийоми забезпечують досягання поставлених цілей. Визначені цілі та завдання навчання безпосередньо впливають на вибір змісту навчання діалогічному мовленню.

В рамках однієї статті вважаємо неможливим зробити детальний аналіз всіх компонентів змісту навчання, тому зосередимося на визначенні комунікативних ситуацій професійної діяльності, комунікативних ролей, мети спілкування, функціональних типів діалогів та дискурсивних стратегіях, впровадження яких буде сприяти розвитку вмінь діалогічного мовлення. У визначенні комунікативної ситуації ми дотримуємось погляду Ю.І. Пассова [7, с. 63], і розглядаємо її як динамічну систему факторів об'єктивного плану, що, взаємодіючи, залучають людину до мовленнєвої дії та визначають її мовленнєву поведінку в межах акту спілкування. Типова комунікативна ситуація складається з чотирьох факторів: обставин, в яких здійснюється комунікація; відносин між комунікантами; мовленнєвого спонукання; реалізації самого акту спілкування, що зумовлює виникнення нових стимулів до мовлення. Кожен з названих факторів певною мірою впливає на вибір теми та її розвиток, відбір мовленнєвих засобів, емоційне забарвлення мовлення, його розгорнутість, тощо.

Під час вибору тем для спілкування, розподілу мовленнєвих умінь у змісті кожної теми, визначення потенційних ролей студентів, до уваги слід брати професійні потреби студентів та дискрипт спеціальності. Відбір професійно орієнтованих ситуацій проводився нами з урахуванням вимог Типової програми викладання англійської мови для професійного спілкування [9], міжнародних визнаних стандартів навчання ІМ, описаних у Загальноєвропейських Рекомендаціях з мовної освіти [2], робочої програми з англійської мови для бакалаврів [8], складеної за національним галузевим стандартом вищої освіти, галузь знань «Транспорт і транспортна інфраструктура», напрям підготовки «Морський та річковий транспорт», професійне спрямування «Судноводіння» [1], а також вимог Модельного Курсу 3.17 (Maritime English) Міжнародної Морської Організації (IMO) [10] до рівня формування комунікативної компетентності з англійської за професійним спрямуванням у відповідності до стандартів міжнародного Кодексу ПДМВ з Манільськими поправками 2010 року (STCW) [4].

Аналіз зазначених документів дозволив виділити типові професійні обов'язки, які вимагають умінь діалогічного мовлення, і є основою для формування професійної компетенції, а саме: роботу з навігаційними картами та морськими публікаціями, забезпечення безпеки життєдіяльності судна, команди та вантажу; несення вахти, вантажні операції.

Нами були розроблені навчальні професійно-орієнтовані ситуації, скеровані на формування вищезначених професійних компетентностей, а саме:

- перевірка коректності прокладки курсу і в разі необхідності його корекція,
- вибір якірної стоянки й прогнозування можливих ускладнюючих обставин,

- узгодження умов портової стоянки,
- отримання та обговорення метеорологічної інформації,
- аналіз дій екіпажу в позаштатних ситуаціях,
- обговорення й планування вантажних робіт,
- попередження можливих інцидентів при перевезенні небезпечних вантажів,
- проведення брифінгу з екіпажем по організації та оцінюванню результатів навчальних тренувань,
- обговорення необхідних дій, щодо підготовки судна до інспекції,
- перемови з іншими суднами для запобігання аварії,
- перемови з лоцманською станцією для забезпечення безпечного входу в порт,
- обговорення умов трансферу з (на) судна,
- обмін персональною інформацією під час знайомства з екіпажем,
- обговорення персональних переваг щодо їжі, дозвілля,
- опис подій, людей, почуттів під час відвідування різних країн,
- обмін інформацією, щодо культурних традицій різних націй.

В процесі взаємодії у вищезначених ситуаціях курсанти розвивають уміння діалогічного мовлення та тренують різні мовленнєві функції, а саме; реагувати на зауваження співрозмовника, доповідати з конкретними цілями професійного характеру, висловлювати думки, вести перемовини, чітко аргументувати свою думку, спонукати до дії, виражаючи різну ступінь необхідності, тощо.

Кожну з вищезначених навчальних ситуацій, які імітують професійну діяльність, можна описати за такими параметрами:

- місце і час, де/коли вона відбувається;
- дійові особи, у їхніх відповідних соціальних та професійних ролях;
- об'єкти (живі й неживі) навколишнього середовища;
- події, що відбуваються;
- операції, які виконуються дійовими особами;
- дискурс, що має місце в рамках ситуації;
- канали комунікації (напр., радіотелефон, спілкування віч-на-віч і таке інше) [7].

Пропонуємо до розгляду приклади професійно орієнтованих ситуацій в межах теми «Перевезення небезпечних вантажів».

Ситуація 1

Ви – офіцер, відповідальний за завантаження на борт контейнерів з IMDG вантажем. Вам потрібно визначити, чи знають палубні робітники свої обов'язки щодо безпечного завантаження таких контейнерів. В разі необхідності – проінструкуйте.

Мовленнєві професійно орієнтовані вміння: здійснювати запит інформації/інформування щодо виконання вимог маркування, інспекції, завантаження, розміщення, закріплювання контейнерів з IMDG вантажем

Ситуація 2

Ви – офіцер, відповідальний за підготовку вантажного плану. Обговоріть план-схему, що запропонував вам агент компанії, внесіть зміни до плану, аргументуйте своє рішення.

Мовленнєві професійно орієнтовані вміння: оформлювати вантажний план, вести перемови з агентом, демонструючи знання принципів розміщення контейнерів на палубі і в трюмах, уточнювати, пропонувати альтернативні рішення, аргументувати.

Ситуація 3

Ви – офіцер, відповідальний за безпеку життєдіяльності судна. Проведіть брифінг з членами екіпажу з метою попередження позаштатної ситуації під час перевезення IMDG class 7. Перевірте знання екіпажу щодо потенційної небезпеки вантажу, запобіжні заходи і проінформуйте про невідкладні заходи в умовах надзвичайного стану.

Мовленнєві професійно орієнтовані вміння: презентувати інформацію на брифінгу, використовуючи стратегії перефразування та з'ясування, віддавати накази, розподіляючи обов'язки між членами екіпажу, і проводити опитування з метою перевірки розуміння інформації.

Професіоналізація навчання є однією з тенденцій сучасної вищої школи, вимагає на думку дослідників, розробку спеціальних принципів відбору змісту навчання професійно-орієнтованого спілкування, зокрема діалогічного мовлення.

Представлені професійно орієнтовані теми спілкування, комунікативні ситуації і мовленнєві вміння обумовлюють відбір текстів, які становлять наступний компонент змісту навчання. Враховуючи досвід методистів, зокрема Е. Оніщенко, Е. Верещагіна, Н. Боріско, С. Николаєвої, В. Скалкина, С. Фоломкиної, Т. Серової щодо відбору текстів для розвитку професійно спрямованої комунікативної компетенції, ми виділяємо такі основні принципи відбору текстового матеріалу як: тематична цілісність, професійно інформативна значимість, проблемність і ситуативність, жанрова достатність, а також функціональна спрямованість.

Принцип *тематичної цілісності* передбачає розкриття теми в повноті й глибині, обмеження у відборі текстів за професійною тематикою й сприяє реалізації міжпредметної інтеграції. Знання з різних професійних дисциплін, таких як «Морська астрономія», «Навігація та лоція», «Теорія і будова судна», «Міжнародні морські конвенції», «Міжнародні правила попередження зіткнення суден у морі» та ін., полегшує розуміння професійної інформації на англійській мові (друкованих текстів, аудіо), сприяє порівнянню, аналізу й синтезу знань, що утворює атмосферу природнього спілкування іноземною мовою.

Доцільність відбору текстів для навчання англійської мови студентів технічних спеціальностей згідно з принципом *професійно інформативної значимості* рекомендовано методистами О. Устименко, Г. Вороб'євим, Т. Серовою, Т. Ковальовою і передбачає використання автентичних текстів, що відповідають потребам студентів для професійного спілкування та повсякденного життя. Лексичне, граматичне й фонетичне наповнення текстів має бути достатнім у рамках кожної теми щоб забезпечити пасивний та активний мінімум студента для ефективного сприйняття, розуміння та продукування власного висловлювання з метою взаємодії в навчально-професійній ситуації.

Спілкування в професійній сфері завжди є проблемним за своєю сутністю. Принцип *проблемності і ситуативності* розкривається в

роботах Ю. Семенчук, І. Бим, Н. Склярєнко і означає наявність протиріччя між контентом, з одного боку, і знаннями та досвідом студентів з іншого. Реалізовується цей принцип через створення професійно-орієнтованих ситуацій й використання таких вправ як *information-gap/reasoning-gap/opinion-gap activities*. В контексті нашого дослідження використання кейсів містить значний мовленнєвий потенціал, так як спонукає до критичного аналізу і виконує стимулюючу й активізуючу функції, підвищуючи мовленнєво-розумову активність студентів, і забезпечує міжпредметну інтеграцію.

Ми погоджуємось з методистами Н. Зінковою, О. Устименко, К. Мазуною, які вважають за необхідно варіювати різні типи і жанри тексту для розвитку різних мовленнєвих умінь. Принцип *жанрової достатності* нерозривно пов'язаний з принципом *функціональної спрямованості*, так як різноманіття текстового матеріалу (посадові інструкції, технічна документація, оглядові листи, статті конвенцій, кейси, телекси, записи в судовому журналі, тощо) дозволяє організувати навчальний матеріал для актуалізації різних видів мовленнєвої діяльності, і забезпечити досягнення навчальних цілей через використання тексту для моделювання ситуації для спілкування, згідно з якими студенти виконують різні комунікативні ролі й комунікативні інтенції (розпитування, повідомлення, спонукання, обмін думками, роз'яснення, тощо).

У контексті стандартів Кодексу ПДНВ з Манільськими поправками 2010 р. випускник-фахівець морської галузі має досягнути експлуатаційного (operational) або управлінського (managerial) рівнів володіння мовою (що є аналогом рівнів B2 або C1 за ЗЄР) [4], набувши таких мовленнєвих умінь у ДМ: розпитати, попросити, запропонувати, повідомити, описати, розповісти, пояснити, оцінити, заперечити, підтвердити, обґрунтувати. В ході нашого дослідження було виокремлено комунікативні функції ДМ в межах професійної діяльності майбутнього фахівця морської галузі:

- запиту інформації – повідомлення інформації
- підтвердження отримання інформації;
- пропозиції (у формі прохання, наказу, поради) – прийняття/неприйняття запропонованого;
- обміну судженнями/думками/враженнями;
- взаємопереконання/обґрунтування своєї точки зору.

В контексті нашого дослідження для навчання діалогічного мовлення студентів технічних спеціальностей на засадах комунікативно-когнітивного підходу ми вважаємо за необхідне виокремити стратегії необхідні для формування навичок умінь рецептивних і продуктивних видів мовленнєвої діяльності.

Вітчизняна методична наука розглядає навчання стратегій як розвиток навчально-стратегічної компетенції, яка є базовою для формування комунікативної компетенції, визначеною С. Николаєвою як «здатність успішно вирішувати завдання взаєморозуміння і взаємодії з носіями мови, яка вивчається, у відповідності до норм і культурних традицій в умовах прямого й опосередкованого контактів» [6].

Загальноєвропейські стандарти щодо рівнів володіння іноземною мовою підкреслюють, що

для ефективної комунікації користувачі мови мають бути залучені до активної комунікації через комунікативні вправи та використання комунікаційних стратегій. Стратегії розглядаються в якості з'єднувального компонента між комунікативними компетенціями того, хто навчається (його знаннями), та вміннями задіяти їх у процесі комунікації, і визначаються як «засоби/дії, що користувач мови застосовує для мобілізації своїх ресурсів, активації вмінь і навиків для досягнення мети комунікації повною мірою й в найбільш ефективний шлях» [2].

З огляду на майбутню професійну діяльність студента особливу увагу для нашого дослідження представляють роботи науковців Д. Маккьюїна та Л. Морської [5], які виділяють окрему групу дискурсивних стратегій. Ці стратегії управляють формою організації і протікання діалогу (вказують на його початок, продовження, завершення, зміну ролей, залучення учасників), визначаються комунікативними намірами (примус, спонування, переконання, тощо) і спрямовані на вирішення практичних цілей соціально-професійної взаємодії.

Учена М. Лук'янець аналізуючи базову модель мовленнєвої комунікації: «адресант – повідомлення – адресат» описала три типи взаємодії учасників комунікації: кооперативний, конфліктний, нейтральний [3], і розробила типологію респонсивних стратегій у залежності від ступеню активності та комунікативних намірів адресата: стратегії кооперації (співпраця/приспосовування), компромісу й конфлікту (конкуренція/унікнення).

Враховуючи особливості професійного спрямування майбутніх спеціалістів торгівельного флоту для ефективного навчання діалогічного мовлення вважаємо за доцільне навчати студентів таких респонсивних стратегій: співпраці (застосування тактики переконання, ствердження, пропозиції, поради), конкуренції (втілення тактики попередження, погрози, вимоги, осуду та обвинувачення), пристосування (тактика поступка, часткової згоди), ухилення (унікнення

відповіді на запитання, зміна теми, ігнорування) [3]. В ході нашого дослідження було розроблено навчальні професійно орієнтовані ситуації, скеровані на розвиток вищезначених стратегій. Наведемо приклади деяких з них.

Ситуація 1

Ви – офіцер, відповідальний за завантаження на борт контейнерів з IMDG вантажем. Вам потрібно визначити, чи знають палубні робітники свої обов'язки щодо безпечного завантаження таких контейнерів. В разі необхідності – проінструкуйте (стратегія співпраці: застосування тактики переконання, ствердження, пропозиції, поради).

Ситуація 2

Ви – офіцер, відповідальний за підготовку вантажного плану. Обговоріть план-схему, що запропонував вам агент компанії, внесіть зміни до плану, аргументуйте своє рішення (стратегія пристосування: тактика поступка, часткової згоди).

Ситуація 3

Ви – офіцер, відповідальний за перевезення вантажу. У вас позаштатна ситуація під час перевезення IMDG class 7. Проведіть розслідування на борту (стратегія ухилення, уникнення відповіді на запитання, зміна теми, ігнорування).

Ситуація 4

Ви – капітан. Судно під лоцманською проводкою. Ви не згодні з діями лоцмана. Зв'яжіться з береговою службою (стратегія конкуренції: втілення тактики попередження, погрози, вимоги, осуду та обвинувачення).

Висновки з даного дослідження і перспективи. З метою оптимізації навчання ІМ на засадах комунікативно-когнітивного підходу студентів технічних спеціальностей, зокрема майбутніх фахівців морської галузі, вважаємо доцільним організувати активне залучення до взаємодії в навчальних професійно орієнтованих ситуаціях. Такий підхід сприятиме ефективності навчання діалогічного мовлення, посиленню мотивації до навчання англійської мови, активізації когнітивної самостійності студента та ефективній організації індивідуального й колективного навчання.

Список літератури:

1. Галузевий стандарт вищої освіти України: [Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра у галузі знань 0701 «Транспорт і транспортна інфраструктура» напряму підготовки 6.070104 «Морський та річковий транспорт»]. – Київ, 2012. – 24 с.
2. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. вид. док. пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
3. Лук'янець М. Г. Класифікація респонсивних стратегій і тактик (на матеріалі англійської діалогічної дискурсу) / М. Г. Лук'янець // Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету. Філологія, педагогіка, психологія. – 2015. – Вип. 30. – С. 213-218.
4. Міжнародна конвенція про підготовку і дипломування моряків та несення вахти 1978 року (ПДНВ) International Convention on Standards of Training, Certificating and Watchkeeping for Seafarers, 1978 (STCW 78) // Офіційний вісник України. – 2009. – № 60. – Ст. 2148.
5. Морська Л. І. Стратегічна компетенція у навчанні іноземних мов: теоретичні та методичні аспекти: монографія / Л. І. Морська. – Тернопіль: Вектор, 2012. – 218 с.
6. Ніколаєва С. Ю. Цілі навчання іноземних мов в аспекті компетентісного підходу. – Іноземні мови. № 2 / С. Ю. Ніколаєва, 2010. – С. 11-17.
7. Пассов Е. И. Коммуникативное иноязычное образование. Концепция развития индивидуальности в диалоге культур / Е. И. Пассов. – Липецк: изд. дом «Партнеры», 1998. – 159 с.
8. Робоча навчальна програма з дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням» за напрямом підготовки 6.070104 «Морський та річковий транспорт», галузь знань 0701 «Транспорт і транспортна інфраструктура» / Херсонська державна морська академія; уклад.: В. Ф. Кудрявцева, Н. М. Бобришева. – Херсон, 2015. – 37 с.
9. Типова програма з англійської мови для професійного спілкування. Колектив авторів: Г. С. Бакаєва, О. А. Борисенко, І. І. Зуєнок, В. О. Іваніщева, Л. Й. Клименко, Т. І. Козимирська, С. І. Костицька, Т. І. Скрипник, Н. Ю. Тодорова, А. О. Ходцева. – К.: Ленвіт, 2005 – 119 с.
10. IMO Model Course 3.17. Maritime English. – London: International Maritime Organization (IMO), 2010. – 138 p.

Барсуک С.Л.

Херсонская государственная морская академия

ОБУЧЕНИЕ ДИАЛОГИЧЕСКОЙ РЕЧИ КУРСАНТОВ – БУДУЩИХ СУДОВОДИТЕЛЕЙ ПУТЕМ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ В ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ОРИЕНТИРОВАННЫХ СИТУАЦИЯХ

Аннотация

Коммуникативно-когнитивная парадигма современной методической науки стимулирует исследователей к пересмотру традиционных взглядов на педагогические явления и значительно расширяет возможность их интерпретации. Методические основы этой парадигмы и новый подход к обучению позволяют переосмыслить основные задачи обучения иностранному языку, перенести акцент с передачи языковых знаний (лексика, грамматика) на формирование и совершенствование коммуникативной компетентности. Разработка методики обучения навыкам и умениям английской диалогической речи курсантов – будущих специалистов морской отрасли направлена на определение принципов, методов и приемов обучения, создание системы упражнений, которая бы в полной мере отвечала специфике обучения студентов и реализовывала коммуникативно-когнитивный подход к обучению. В статье проведен анализ принципов обучения, методической цели, структурных компонентов и их соответствие практической цели обучения. Автор статьи рассматривает такие сложные методические проблемы как отбор содержания учебного материала, его объем, организацию учебно-методического материала.

Ключевые слова: профессиональная коммуникативная компетентность, диалогическая речь, учебные профессионально-ориентированные ситуации.

Barsuk S.L.

Kherson State Maritime Academy

TEACHING ENGLISH TO FUTURE NAVIGATORS THROUGH INTERACTION WHILE SIMULATING PROFESSIONAL ACTIVITIES

Summary

The author of the article analyzes the main principles used to select the learning materials, organize them into tasks, describes the types of tasks aimed to train students' dialogical skills and, thus, improve their communication skills. The author gives the list of possible tasks to teach English «through doing» some professional activities and using language as a medium to obtain professional skills. For seafarers to be able to communicate effectively, they need to be able to use and understand English in a range of situations, thus, they need to be trained to perform the tasks adapted from authentic maritime situations. Such training situation requires the ability to integrate language systems and skills as well as the ability to choose the proper language register and the type of communication. To reach professional communicative competence students should be familiarized with language of different registers, such as formal, neutral or informal, and a wide range of functional text types (genre), such as reports, operating instructions, expressing opinion, etc. to be able to decide which one suits best to a particular case. To select such situations teacher needs to provide on-going analyses of professional tasks the students are required to fulfill in English.

Keywords: professional communicative competence, dialogical speech, training profession-based situations.